

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **Mgr. E. K.**, bývajúcej v G., zastúpenej JUDr. E. S., advokátkou so sídlom v D., proti odporcovi **S.**, so sídlom v D., zastúpenému JUDr. S. B., advokátkou so sídlom v D., **o náhradu nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 9 C 129/2006, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 6. marca 2008, sp. zn. 10 Co 133/2007, 10 NcC 13/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 6. marca 2008 sp. zn. 10 Co 133/2007, 10 NcC 13/2007 v napadnutej časti, vo výroku, ktorým rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda z 22. mája 2007 č. k. 9 C 129/2006-273 vo výroku o povinnosti zaplatiť nemajetkovú ujmu zmenil tak, že návrh v tejto časti zamietá a v nadväzujúcom výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia krajskému súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Dunajská Streda rozsudkom z 22. mája 2007 č. k. 9 C 129/2006 – 273 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľke z titulu náhrady škody 19 909 Sk so 6 % úrokom z omeškania od 10. 8. 2006 do zaplatenia, z titulu nemajetkovej ujmy pre nepriamu diskrimináciu v tehotenstve 40 000 Sk, náhradu trov konania vo výške 23 382 Sk k rukám právnej zástupkyne a na účet súdu súdny poplatok v sume 3 594 Sk, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súčasne určil, že odporca odvolaním navrhovateľky z funkcie zástupkyne riaditeľa z 22. 7. 2005 s účinnosťou od 31. 7. 2005, rozhodnutím o plate č. 12/2005 z 25. 7. 2005, rozhodnutím o výške a zložení funkčného platu z 30. 8. 2005 k 31. 8. 2005, udelením absencie na dni od 3. 10. 2005 do 12. 10. 2005 počas výkonu inšpekcie práce z podnetu navrhovateľky, konal s navrhovateľkou v rozpore so zásadou

rovnosti, rovnakého zaobchádzania, znevýhodňovaním navrhovateľky z dôvodu jej tehotenstva. V odôvodnení uviedol, že účastníci konania uzavreli 1. 7. 2002 pracovnú zmluvu na plný pracovný úväzok so skúšobnou dobou 3 mesiace a platovým dekrétom (na ktorý pracovná zmluva odkazovala) z 1. 6. 2004 bola navrhovateľke určená výška funkčného platu v sume 15 940 Sk. Dňom 1. 7. 2004 bola navrhovateľka vymenovaná do funkcie zástupkyne riaditeľa pre teoretické a praktické vyučovanie a rozhodnutím z 1. 5. 2005 jej bol zvýšený plat (na sumu 21 000 Sk). Z funkcie bola 22. 7. 2005 s účinnosťou od 31. 7. 2005 odvolaná potom, čo sa riaditeľka odporcu (v máji 2005) dozvedela o jej tehotenstve, a zároveň jej bol určený plat vo výške 13 230 Sk (do 19. 8. 2005), od 2. 9. 2005 do 1. 10. 2005 bola práceneschopná. Za neprítomnosť v práci od 1. 10. 2005 do 12. 10. 2005, kedy mala čerpať riadnu dovolenku, jej bola uložená absencia a krátená dovolenka o 16 dní (za každý neospravedlnený deň o 2 dni). Dňa 13. 10. 2005 navrhovateľka nastúpila na materskú dovolenku. Mal za nesporné, že jednostranný právny úkon odporcu o zmene pracovnej zmluvy a znížení platu navrhovateľky je neplatným právnym úkonom pre rozpor s § 43 a § 54 Zákonníka práce a § 39 Občianskeho zákonníka (k dohode medzi účastníkmi nedošlo). Preto odporca zodpovedá navrhovateľke za škodu, ktorá jej vznikla porušením právnych povinností pri plnení pracovných úloh alebo v súvislosti s ním (§ 192 ods. 1 Zákonníka práce) spočívajúcu v rozdiel medzi materskou vypočítanou zo mzdy podľa platného platového dekrétu a neoprávnene zníženej mzdy. Spochybnil aj platnosť odvolania navrhovateľky z funkcie zástupkyne riaditeľa školy z dôvodu nepreukázania, že prestala spĺňať predpoklady alebo požiadavky pre výkon tejto funkcie ustanovené osobitným predpisom, všeobecnými vnútornými predpismi alebo určené zamestnávateľom a nepreukázania vážnych nedostatkov v jej práci. Mal preukázanú nepriamu diskrimináciu z dôvodu tehotenstva navrhovateľky spočívajúcu v rýchlom časovom slede konaní riaditeľky odporcu, ktorá navonok neutrálnymi rozhodnutiami a prácou znevýhodňovala navrhovateľku v pracovnoprávných vzťahoch v porovnaní s inými zamestnancami a v porovnaní s tým, ako zaobchádzala s navrhovateľkou v pracovnoprávných vzťahoch pred jej tehotenstvom. Správanie riaditeľky považoval za zvláštne najmä z dôvodu, že predtým žiadne nedostatky navrhovateľke vytýkané neboli, dokonca došlo k zvýšeniu jej platu. Aj udelenú absenciu, keď navrhovateľka nemala vedomosť o nesúhlase s čerpaním dovolenky, treba považovať za následok diskriminácie. Bol toho názoru, že všetky uvedené postupy riaditeľky odporcu voči navrhovateľke neboli primerané, nevyhnutné, objektívne a nesledovali oprávnený záujem odporcu. Mali závažné následky pre navrhovateľku a to nielen v oblasti materiálnej, ale aj spoločenskej, pretože

vo všeobecnosti vzbudzovali dojem o jej neodbornosti a nespôsobilosti zastávať funkciu zástupcu riaditeľa, resp. riadenia a plnenia povinností vyplývajúcich z pracovnej zmluvy. Tým bola navrhovateľke značným spôsobom znížená dôstojnosť pedagóga, spoločenská vážnosť, ako aj spoločenské uplatnenie. Preto jej priznal náhradu nemajetkovej ujmy, výšku ktorej určil s prihliadnutím na okolnosti prípadu v sume 40 000 Sk a ktorú považoval za primeranú v príčinnej súvislosti s nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania, keď sa na verejnosti znížila vážnosť a dôstojnosť navrhovateľky a vo všeobecnosti vznikol dojem, akoby od času tehotenstva sa stala odborne menej kvalitnou, menej disciplinovanou a nemorálnou osobou, pretože očakávala dieťa so ženatým mužom, ktorého riaditeľka odporcu považovala za pre ňu nevhodného a podľa názoru ktorej bol tento názor všeobecný u kolegov, žiakov a ich rodičov. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O. s. p. a súdnom poplatku podľa položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov (zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch).

Krajský súd v Trnave rozsudkom zo 6. marca 2008 sp. zn. 10 C 133/2007, 10 NcC 13/2007 na odvolanie odporcu rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch o povinnosti zaplatiť náhradu škody a určení, že odporca konal v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, znevýhodňovaním navrhovateľky z dôvodu jej tehotenstva potvrdil a vo výroku o povinnosti zaplatiť nemajetkovú ujmu zmenil tak, že návrh v tejto časti zamietol. V časti o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za návrh rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Vyslovil, že sudkyňa Okresného súdu Dunajská Streda JUDr. Alica Vörösová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 9 C 129/2006, pretože dôvody uvádzané odporcom, nie sú dôvodmi na jej vylúčenie v zmysle § 14 ods. 1 O. s. p., ale ide o okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní (§ 14 ods. 3 O. s. p.). Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, podľa ktorého boli v konaní preukázané skutočnosti, z ktorých bolo možné vyvodiť, že došlo k nepriamej diskriminácii navrhovateľky a odporca dôkaznú povinnosť na preukázanie, že nedošlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, neunesol. V podrobnostiach poukázal na skutkové zistenia a právne závery uvedené v odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa. Za správny považoval aj záver, že k zmene pracovnej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi došlo v rozpore s § 54 Zákonníka práce, prečo odporca zodpovedá za škodu vzniknutú navrhovateľke a že k pochybeniu došlo aj pri udelení absencie a k argumentácii súdu prvého stupňa v tomto smere nepovažoval za potrebné nič dodať. Podľa jeho názoru konaním odporcu došlo k nepriamej diskriminácii navrhovateľky,

v dôsledku čoho jej vzniklo právo na primerané zadosťučinenie. V konaní ale nebolo zo strany navrhovateľky dostatočným spôsobom preukázané, že by bola značným spôsobom znížená jej dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie. Navrhovateľka na preukázanie uvedených tvrdení nenavrhol vykonať žiadne dôkazy, z ktorého dôvodu nebolo preukázané, že by jej vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 9 ods. 3 Antidiskriminačného zákona). O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 2 O. s. p. O súdnom poplatku podľa § 2 ods. 2 Zákona č. 71/1992 o súdnych poplatkoch.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti zaplatiť nemajetkovú ujmu tak, že návrh v tejto časti zamietol a proti nadväzujúcemu výroku o trovách konania podala dovolanie navrhovateľka. Toto odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci a tiež tým, že konanie je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p.). Navrhla rozsudok odvolacieho súdu v napadnutých častiach zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Podľa jej názoru odvolací súd neposúdil správne zistený skutkový stav, keď na jednej strane uznal ujmu jej diskrimináciou z dôvodu tehotenstva v pracovnoprávnom vzťahu, teda konštatoval, že bola dotknutá na svojich právach, že bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania, ale na strane druhej nevyvodil z tohto záveru predpokladanú nápravu v zmysle ňou uplatneného práva. Napadnutým rozhodnutím nedošlo de facto ani de iure k náprave protiprávneho stavu. Nedostalo sa jej ani primeraného zadosťučinenia, ani náhrady nemajetkovej ujmy, navyše znáša trovy súdneho konania, t. j. náklady potrebné na uplatnenie jej práva v súdnom konaní. Odvolací súd nedostatočne zvažil zásahy diskriminácie do jej osobnostných práv - dôstojnosti, spoločenskej vážnosti, spoločenského a najmä pracovného uplatnenia a aj finančnej ujmy. Diskriminačné postupy odporcu viažuce sa bezprostredne na jej tehotenstvo a okolnosti s tým spojené boli podľa jej názoru objektívne spôsobilé značným spôsobom znížiť jej dôstojnosť, spoločenskú a profesionálnu vážnosť nielen v okruhu kolegov, ale aj v širšom spektre osôb - študentov a ich rodičov. To bez ohľadu na to, či, kto a ako jej z týchto osôb dal najavo, že je nemorálna, neschopná na funkciu, že zanedbáva svoje pracovné povinnosti a odbornosť práve z dôvodov jej osobných okolností a osobných postojov v súvislosti s tehotenstvom. Vzhľadom na jej vek, stav, osobné postavenie táto skutočnosť veľmi vážne znížila jej morálne i profesionálne schopnosti. V mieste, kde žije, sa občania navzájom poznajú a skreslené informácie i nesprávne názvy sa rýchlejšie a účinnejšie prenášajú a zviditeľňujú. Namietala, že odvolací súd dokazovanie súdu prvého

stupňa ničím nedoplnil. Bol preto viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvého stupňa. Nemohol preto bez ďalšieho konštatovať nedostatočnosť skutkových zistení o závažnosti jej ujmy. Je zrejmé, že v tomto ohľade si skutkový stav zistený súdom prvého stupňa neosvojil, i keď sa stotožnil s tým, že súd prvého stupňa zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom a na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil, prečo je jeho rozhodnutie s poukazom na § 213 O. s. p. postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na uvedené je podľa nej nesprávny aj výrok odvolacieho súdu o náhrade trov konania.

Odporca v písomnom vyjadrení navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Konštatoval, že podstata dovolania je založená na domnienkach a subjektívnych názoroch navrhovateľky, ktorá nepreukázala, že by bola značným spôsobom znížená jej dôstojnosť, spoločenská vážnosť či spoločenské uplatnenie. Náhrada nemajetkovej ujmy jej bola súdom prvého stupňa priznaná bez právnej opory a bez náležitého zdôvodnenia (čo do dôvodu ako aj výšky). Za správnu nepovažoval ani argumentáciu navrhovateľky, ktorou namietala rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako sú dovolacích (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O. s. p.).

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 3 O. s. p.).

Z ustanovenia § 125 O. s. p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov obce, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

V zmysle ustanovenia § 220 O. s. p. odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie (§ 219 O. s. p.), ani na jeho zrušenie (§ 220 ods. 1 O. s. p.).

Ak odvolací súd má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O. s. p.).

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záverov, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom nevyhnutným. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriaceho podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové zistenia a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie).

Ak sa chcel odvolací súd odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O. s. p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu, ktoré zásady zostali zachované aj po účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku vykonané zákonom č. 273/2007 Z. z. vrátane novely uskutočnenej zákonom č. 384/2008 Z. z. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam vedúcim k záveru o nedôvodnosti nároku navrhovateľky na náhradu nemajetkovej ujmy, dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad riadne v danej veci nepostupoval. Vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí vychádzal z dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa,

na základe ktorých ale dospel k iným skutkovým zisteniam, z ktorých vyvodil iný právny záver bez toho, aby doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa.

Predmetom konania je už len nárok navrhovateľky na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený podľa § 9 ods. 3 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), v zmysle ktorého ak by primerané zadost'účinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby, môže sa tá domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku.

Súdy nižších stupňov dospeli k zhodnému záveru, že špecifikovanými rozhodnutiami odporcu bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania a došlo k nepriamej diskriminácii navrhovateľky v pracovnoprávnom vzťahu z dôvodu jej tehotenstva. Súd prvého stupňa dospel aj k záveru, že nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola navrhovateľke značným spôsobom znížená dôstojnosť (pedagóga), spoločenská vážnosť a spoločenské uplatnenie. Preto považoval za dôvodný aj uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Na rozdiel od neho odvolací súd, vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, dospel k záveru o nepreukázaní dôvodnosti tohto nároku, pretože navrhovateľka dostatočným spôsobom nepreukázala, že by bola značným spôsobom znížená jej dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie.

Z obsahu zápisnice odvolacieho súdu z pojednávania dňa 4. 3. 2008 (č.l. 316) a 6. 3. 2008, na ktorom došlo aj ku konečnému rozhodnutiu nevyplýva, že by boli zopakované dôkazy vykonané súdom prvého stupňa a že by bolo doplnené dokazovanie na okolnosti preukázania nároku navrhovateľky aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Krajský súd pre odlišný skutkový záver o nepreukázaní, že by bola navrhovateľke opatreniami odporcu značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie nezopakoval, prípadne nedoplnil dokazovanie na okolnosti potrebné pre jednoznačný záver o dôvodnosti tohto nároku pri dôslednom zvážení charakteru vykonaných opatrení vzhľadom na okolnosti, ktoré k nim viedli, pracovné zaradenie navrhovateľky ako aj možnosti jej ďalšieho uplatnenia.

Odvolací súd si tak nezdovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery týkajúce sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Pokiaľ dovolateľka namietala, že rozsudok odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav, dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľkou napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na uvedenú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Je potrebné uviesť, že konanie pred súdom musí vo všeobecnosti zabezpečiť pre účastníkov konania spravodlivú ochranu ich práv a záujmov (tzv. fair proces). Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi viaceré procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcich.

Je potrebné uviesť aj to, že podľa ustálenej právnej teórie a súdnej praxe dokazovanie v sporovom konaní je založené na iných základoch, ako dokazovanie v konaní nesporovom. Sporové konanie je ovládané prejednávacou zásadou, ktorá je tradične historicky chápaná tak, že tvrdiť skutočnosti a navrhovať na ich preukázanie dôkazy je vecou účastníkov konania. To znamená, že iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov zaťažuje zásadne účastníkov a ukladá im povinnosť označiť dôkazy na preukázanie ich tvrdení. Účastník má preto povinnosť tvrdenia (§ 79 ods. 1 O. s. p.) a povinnosť dôkaznú. Táto skutočnosť ale neznamená, že zákonná úprava sa zrieka zásady materiálnej pravdy. Táto zásada, ako protipól zásady formálnej pravdy, je vyjadrená v ustanovení § 153 ods. 1 O. s. p.

Zákon v ustanovení § 120 ods. 1, veta tretia O. s. p. vychádza z toho, že súd nie je pri vykonávaní dôkazov odkázaný len na formálny návrh účastníka na vykonanie dôkazu, ale

pripúšťa možnosť vykonať aj iné, účastníkmi konania nenavrhnuté dôkazy. Ich vykonanie však podmieňuje ich výnimočnosťou, ako aj ich nevyhnutnosťou pre rozhodnutie vo veci. Ide teda o také dôkazy, ktoré vyplynú z doterajšieho priebehu konania bez toho, aby zákon ukladal súdu povinnosť takéto dôkazy vyhľadávať. Pritom právo súdu vykonať aj účastníkmi konania neoznačené a nenavrhnuté dôkazy zostáva len v polohe možnosti a nie povinnosti. Je preto na súde, aby v každom konkrétnom prípade posúdil, či výnimočne vykoná aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie veci. Z uvedeného teda vyplýva, že ak dôkaz potrebný a nevyhnutný pre rozhodnutie veci vyjde v priebehu konania najavo (súd má o ňom vedomosť), bez ohľadu na návrhy účastníkov konania môže a zároveň aj musí výnimočne takýto dôkaz vykonať. Súd po takýchto dôkazoch nepátra, pretože je vecou účastníkov konania, aby ich vykonanie navrhli a aby sa starali o svoje práva.

V tejto súvislosti považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za potrebné uviesť, že základný princíp nezávislosti súdu je potrebné dôsledne aplikovať aj na postup súdu obsiahnutý v ustanovení § 120 ods. 1, veta tretia O. s. p., a v každom štádiu konania zväžiť, ktoré dôkazy vzhľadom k uplatňovanému petitu je treba výnimočne a nevyhnutne vykonať pre rozhodnutie vo veci. Takýto výklad uvedeného ustanovenia nie je v rozpore so všeobecne uznávanou a v praxi súdov aplikovanou a nespochybňovanou skutočnosťou, že súd nie je povinný vykonať všetky dôkazy navrhované účastníkmi konania, keď ich vykonanie (nevykonanie) záleží na jeho hodnotení (§ 132 O. s. p.).

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, i keby nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti, vo veci samej (náhrada nemajetkovej ujmy) ako aj v nadväzujúcom výroku o trovách konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, 3 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. septembra 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: